

NOTA
Koksijde, Zeelaan
Programma van Maatregelen

Inhoud

1	Gemotiveerd advies	3
1.1	Archeologische sites binnen het onderzoeksterrein	3
1.2	Waardering archeologische vindplaatsen	6
1.3	Impactbepaling	7
1.4	Potentieel op kennisvermeerdering	7
1.5	Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek	8
1.6	Bepaling van maatregelen	9
2	Programma van maatregelen	11
2.1	Administratieve gegevens	11
2.2	Afbakening onderzoekszones	14
2.3	Vraagstelling en onderzoeksdoelen	17
2.4	Onderzoeksstrategie en -, -methode en -technieken	19
2.4.1	Opgravingen	19
2.4.2	Randvoorwaarden	26
2.4.3	Natuurwetenschappelijk onderzoek	22
2.4.3.	Voorziene afwijkingen van de CGP en de algemene bepalingen onderzoekstechnieken en specifieke methode	23
2.5	Beoordelingscriteria onderzoeksdoelstellingen	24
2.6	Technische kaders vervolgonderzoek: termijn, begroting en personeel	25
2.6.1	Termijn	25
2.6.2	Begroting (raming)	25
2.6.3	Personeel	26
2.7	Omgang en conservatie archeologisch ensemble	26
3	Lijst met figuren	27
4	Bibliografie	27

1 Gemotiveerd advies

Binnen dit programma van maatregelen wordt een gemotiveerd advies gegeven voor verder vooronderzoek met ingreep in de bodem. Dit advies is gebaseerd op het verslag van resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem. De vaststellingen over de aan- of afwezigheid van archeologische sites en hun aard worden geconfronteerd met de door de initiatiefnemer voorgenomen bodemingrepen. Op basis van deze confrontatie motiveert het advies of er maatregelen nodig zijn, welke deze zijn, wat hun uitvoeringswijze is en wanneer deze uitgevoerd zullen worden.

1.1 Archeologische sites binnen het onderzoeksterrein

Datering en interpretatie onderzoeksterrein

Uit de resultaten van het proefputtenonderzoek aan de Zeelaan blijkt dat er zich wel degelijk minstens twee archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksterrein bevinden. Elk van deze vindplaatsen kan geassocieerd worden met leeflaag die over het hele onderzoeksterrein aangetroffen werd.

Een oudste leeflaag bevond zich stratigrafisch net onder een eerste fase van intensieve duinaangroei en wordt op basis van de vondstcollectie uit deze laag in de 12^e – 14^e eeuw gedateerd. Enkel in werkput 4 werden sporen gevonden die met deze occupatiefase geassocieerd kunnen worden. Het ging hierbij om vier kuilen (gevuld met gebruiks aardewerk en bouwceramiek) en twee paalkuilen. Er zijn aanwijzingen dat deze paalkuilen tot de paalzetting van eenzelfde structuur (gebouw, houten constructie,...) of lineaire paalzetting (hekwerk, omheining,...). In de overige werkputten werd de 12^e – 14^e eeuwse leeflaag ook aangetroffen, zonder dat er op deze locaties een concreet sporenbeeld mee geassocieerd kon worden. In WP 2 en WP3 bestond dit archeologisch niveau uit een complex van minstens twee leeflagen.

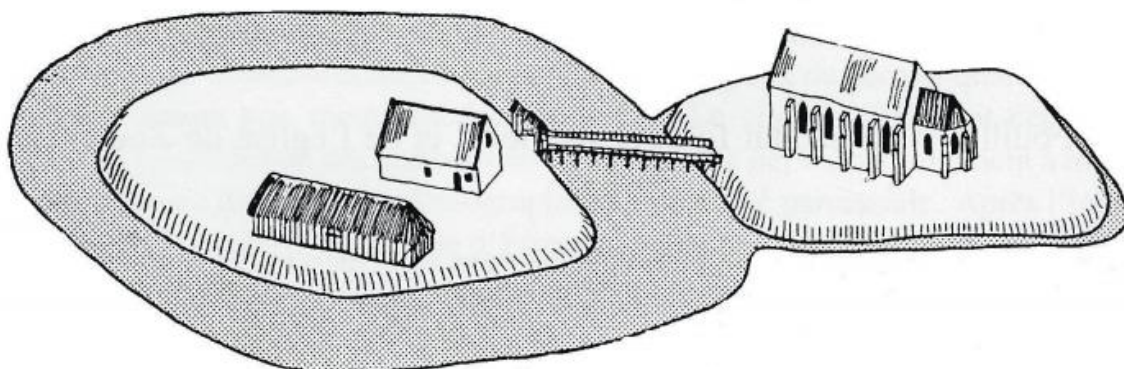
Het lijkt echter geen twijfel dat de leeflaag in verband moet worden gebracht met het oude vol- en laatmiddeleeuwse Koksijde. De kern van de nederzetting lag in deze periode immers ter hoogte van de noordoostelijke hoek van het onderzoeksterrein. Het is pas tijdens de nieuwe tijd – onder druk van de oprukkende duinengordel – dat de kern van Koksijde zich verplaatste naar de huidige – meer zuidoostelijk gelegen – locatie.

De vol- en laatmiddeleeuwse occupatiefase werd afgedekt door een dik pakket fijn duinzand. Dit pakket moet uiteraard in verband worden gebracht met de hierboven vermelde expansie van de duinengordel, vermoedelijk tussen de 15^e en de 17^e eeuw. Het aardewerk in dit pakket wijst op eenzelfde datering. Mogelijk gebeurde de aangroei van de duinen in verschillende fasen, maar binnen de eerder beperkte opzet van dit onderzoek kon deze complexiteit niet in alle details in kaart gebracht worden.

Bovenop deze duinafzettingen bevond zich een tweede occupatieniveau. Ook aan dit niveau kon enkel in werkput vier een concreet sporenbeeld geassocieerd worden. Het ging hierbij over een paalkuil en drie kuilen. Aan de hand van de vondstcollectie konden deze sporen in de 17^e tot 18^e eeuw gedateerd worden. Mogelijk moet deze fase in verband worden gebracht met de heropleving van het oude Koksijde rond het begin van de 18^e eeuw. Tijdens de heropbouw van het oude Koksijde werd ook de oude kerk hersteld. Het is erg aannemelijk dat het occupatieniveau ook restanten van de inrichting van het kerkdomein omvat (oa. Muurwerk, maar ook mogelijk een nieuw grafveld). Reeds aan het einde van de 17^e eeuw werd oud Koksijde echter opnieuw verlaten, waarna het definitief onder de oprukkende duinengordel kwam te liggen.

De onderzoeksresultaten in een ruimer archeologisch kader

Zoals reeds aangegeven werden tijdens het onderzoek meer dan waarschijnlijk restanten van het oude, middeleeuwse Koksijde aangetroffen. Deze nederzettingskern ontstond vermoedelijk in de 12^e eeuw als bidplaats en ontwikkelde zich vrij vlug tot een volwaardige parochie met een parochiekerk. Mogelijk bestond het oude Koksijde tijdens de vroegste fasen uit een adellijk hof met daarrond eerder verspreide bewoning. Het adellijke hof bestond mogelijk uit een *mota* (walgracht) met een *Eigenkirche*. In deze wordt vaak verwezen een van de oudste toponiemen van Koksijde – *Symonis Capella* – hetgeen het bestaan van een privaat gestichte kapel suggereert. Onder druk van de groei van de duinengordel werd de parochie tijdens de nieuwe tijd – mogelijk op het einde van de 17^e – begin 18^e eeuw - verlaten.¹

Figuur 1: Het adellijke hof met Eigenkirche van Zoutenaie (Veurne). Mogelijk kende het oudste Koksijde – *Symonis Capella* – een gelijkaardige nederzettingstructuur.²

Verdere gegevens over het oude Koksijde zijn echter bijzonder schaars. De enige concrete bronnen zijn enkele archeologische vondsten aan de Helvetialaan (de noordoostelijke grens van het onderzoeksterrein), waar in de jaren '50 van vorige eeuw restanten van wat toen als de parochiekerk van het oude Koksijde geïnterpreteerd werd, werden aangetroffen. Deze restanten werden echter niet nauwkeurig geregistreerd, waardoor ze enkel maar een indicatieve waarde hebben binnen de kennis over de parochie.

¹ LEHOUCK 2010, pp.399–402

² LEHOUCK 2010, fig.1; DE MEULEMEESTER & TERMOTE 1983

Figuur 2: De verschuiving van de dorpskern van Coxyde naar de huidige locatie, na overstuiving van de vorige dorpskern door de Galloper.³

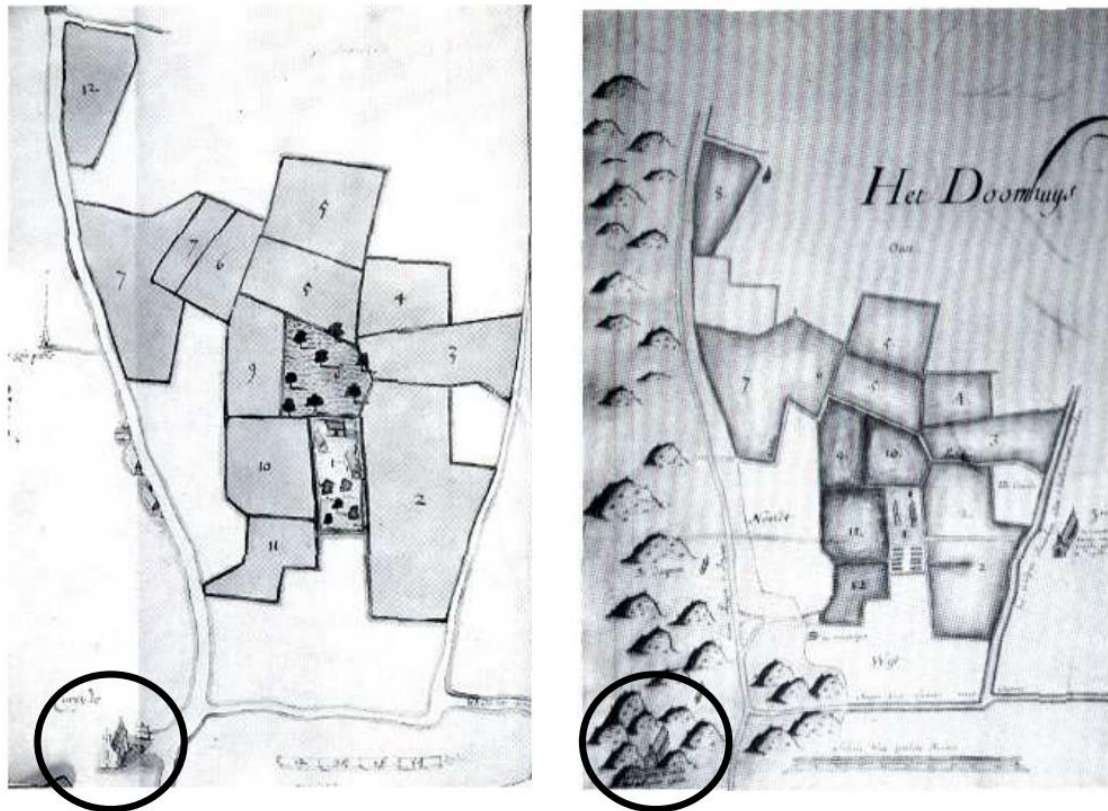
De overige archeologische gegevens over het oude Koksijde beperken zich tot een prospectie in de jaren '20-'30 van vorige eeuw, een opgraving net ten noordoosten van het onderzoeksterrein waarbij onder andere restanten van een begraafplaats en de oude kerk werden blootgelegd en de vondst van een grafplaat van de kerkmeester van het oude Koksijde in 2005.⁴

De resultaten van het onderzoek passen echter wel in het beeld dat de schaarse kennis over middeleeuws Koksijde schetst: ter hoogte van het onderzoeksterrein werd wel degelijk een vol- en laatmiddeleeuws occupatieniveau aangesneden. De sporen die met dit occupatieniveau in verband konden worden gebracht – enkele kuilen die gebruiks aardewerk en bouwceramiek (middeleeuwse baksteen) bevatten en twee paalkuilen die mogelijk tot de paalzetting van een grotere structuur behoorden – lijken alvast aan te tonen dat dit erg een rijk sporenbeeld met dit occupatieniveau geassocieerd moet worden. De ruimtelijke constellatie van dit sporenbeeld kon binnen het beperkte kader van het vooronderzoek echter niet bepaald worden. Het feit dat één van de kuilen bouwceramiek bevatte, bevestigt dat op zijn minst een deel van de gebouwen van oud Koksijde in baksteen waren opgetrokken. Tot nog toe was enkel bekend dat de parochiekerk in baksteen was opgetrokken. Tijdens het proefputtenonderzoek werden echter geen sporen aangetroffen die direct met de parochiekerk en omgeving geassocieerd kunnen worden, zoals muurwerkresten of restanten van een grafveld.

Het tweede occupatieniveau bevond zich op een vrij dik pakket duinzanden en kon in de 17^e – 18^e eeuw gedateerd worden. Zoals reeds aangegeven, behoorde het onderzoeksterrein toen tot het areaal van het heropgebouwde oude Koksijde. In de onmiddellijke omgeving van het onderzoeksterrein werd toen opnieuw een parochiekerk opgericht.

³ TERMOTE 2011, p.139

⁴ Persoonlijke communicatie Alexander Lehouck.

Figuur 3: Koksijde voor en na de overstuiving, met aanduiding van de dorpskern (situatie in 1645 en 1709).⁵

1.2 Waardering archeologische vindplaatsen

Tijdens het proefputtenonderzoek werden twee archeologische vindplaatsen aangetroffen. Belangrijk is dat de gebruikte onderzoeksmethode van proefputten niet specifiek geschikt was voor een analyse van de ruimtelijke dimensies van het sporenbestand dat met deze vindplaatsen geassocieerd kan worden. De waardering van het sporenbestand is dan ook eerder gebaseerd op een kwalitatieve evaluatie, dan op een kwantitatieve evaluatie.

Een eerste vindplaats dateert uit de 17^e – 18^e eeuw en kadert binnen de heropbouw van het oude Koksijde. Ook de nabije parochiekerk wordt opnieuw opgebouwd. Het ligt binnen de verwachting dat de vindplaats belangrijke restanten van het heropgebouwde Koksijde omvat. In het bijzonder zijn de mogelijke restanten van de nieuwe kerk, met mogelijk aanliggend grafveld, erg waardevol. De schaarste aan kennis over deze nederzetting, maakt dat deze een bijzonder potentieel op lokale en regionale kennisvermeerdering bezitten. De archeologische waarde van deze vindplaats wordt erg hoog ingeschat.

Een tweede vindplaats – die zich over heel het onderzoeksterrein uitstrekt - wordt geassocieerd met het middeleeuwse Koksijde. De huidige kennis over het oude Koksijde is bijzonder gering en beperkt zich tot enkele nauwelijks gedocumenteerde archeologische vondsten. De archeologische resten op de middeleeuwse vindplaats zijn dan ook uniek en bezitten een bijzonder hoog potentieel op lokale en regionale kennisvermeerdering. Niettegenstaande het sporenbeeld dat werd aangetroffen (enkele kuilen en paalkuilen) op het eerste zicht beperkt lijkt, is het sporenbestand bij deze occupatiefase waarschijnlijk ook kwantitatief erg relevant. In deze moet men echter verwijzen naar de hierboven aangehaalde inhoudelijke beperkingen van de onderzoeksmethode, die niet geschikt is voor het

⁵ THYS 2006, fig.19.

gedetailleerd in ruimtelijk kaart brengen van een sporenbestand. Het ligt binnen de lijn van de verwachtingen dat het sporenbestand geassocieerd met het oude Koksijde zich over heel het onderzoeksterrein uitstrekt.

Het verdwijnen van het middeleeuwse Koksijde wordt in de traditionele literatuur toegeschreven aan de aangroei van de duinengordel tijdens de nieuwe tijden. Hierbij wordt geregeld verwezen naar specifieke incidenten, zoals veldslagen en dijkbreuken. De resultaten van het proefputtenonderzoek wijzen echter aan dat de aangroei van de duinen een geleidelijk proces was. Verder onderzoek naar het duinlichaam kan een uniek inzicht bieden hoe het proces van de duingroei zich precies voltrok en welke invloed dit had op het verdwijnen van middeleeuws Koksijde.

1.3 Impactbepaling

De middeleeuwse vindplaats wordt enkel bedreigd door de aanleg van de funderingen van het toekomstige winkelpand en de installatie van enkele watercisternes. Het pand wordt gefundeerd op funderingssokkels (met aanlegkoker tot 4.00 m -mv) die lokaal in een erg dens patroon ingepland zijn. De 17^e-18^e eeuwse vindplaats wordt daarnaast ook bedreigd door de aanleg van infiltratiebekkens en enkele clusters nutsleidingen op het parkeerterrein.

De advieszone voor vervolgonderzoek richt zich naar de locaties van de funderingssokkels van het toekomstige winkelpand. Aan de zuidwestelijke en zuidoostelijke flank van het pand worden deze sokkels in een erg dens patroon ingeplant. Deze locaties dienen volledig vlakdekkend en stratigrafisch te worden opgegraven. De locatie van enkele aanliggende watercisternes wordt ook opgenomen in de advieszone. Voor het overige bevinden de funderingssokkels zich ter hoogte van de wanden van het toekomstige winkelpand. Ter hoogte van deze sokkels bestaat de advieszone uit een aaneengesloten opgravingsleuf.

Drie funderingssokkels bevinden zich geïsoleerd centraal in het winkelpand. De impact van de aanleg van deze sokkels wordt eerder beperkt ingeschat, net als de kenniswinst bij verder onderzoek binnen de kaders van de geplande ingreep (onderzoek naar een geïsoleerde locatie met erg beperkte omvang). Hier wordt geen verder onderzoek geadviseerd.

Het waardevolle middeleeuwse niveau bevindt zich tussen 1.50 m en 2.10 m -mv, het 17^e-18^e eeuwse niveau op een diepte tussen 0.60 m en 1.50 m -mv. Gezien de impact van de toekomstige bodemingrepen is het essentieel dat deze occupatieniveaus – waar ze bedreigd worden door de bodemingrepen - volledig worden opgegraven. Uit de profielopnamen blijft dat de (natuurlijke) afzettingen onder dit niveau archeologisch niet relevant zijn. De opgraving dient zich met andere woorden te richten naar de volledige archeologisch relevante sequentie van de bodemopbouw.

De ingrepen op het parkeerterrein zijn echter beperkt in diepte (ca. 1.00 m -mv) en oppervlakte. Toch dienen deze zones – gezien de waarde van de vindplaatsen – ook onderzocht te worden. De opgravingen beperken zich in diepte echter tot de diepte van de geplande ingrepen + een buffer van 30 cm, hetgeen een concrete opgravingsdiepte van 1.30 m – mv inhoudt.

1.4 Potentieel op kennisvermeerdering

Een eerste vindplaats dateert uit de 17^e – 18^e eeuw en kadert binnen de heropbouw van het oude Koksijde. Ook de nabije parochiekerk wordt opnieuw opgebouwd. Het ligt binnen de verwachting dat de vindplaats belangrijke restanten van het heropgebouwde Koksijde omvat. In het bijzonder zijn de mogelijke restanten van de nieuwe kerk, met mogelijk aanliggend grafveld, erg waardevol. De schaarste aan kennis over deze nederzetting, maakt dat deze een bijzonder potentieel op lokale en regionale kennisvermeerdering bezitten. De archeologische waarde van deze vindplaats wordt erg hoog ingeschat.

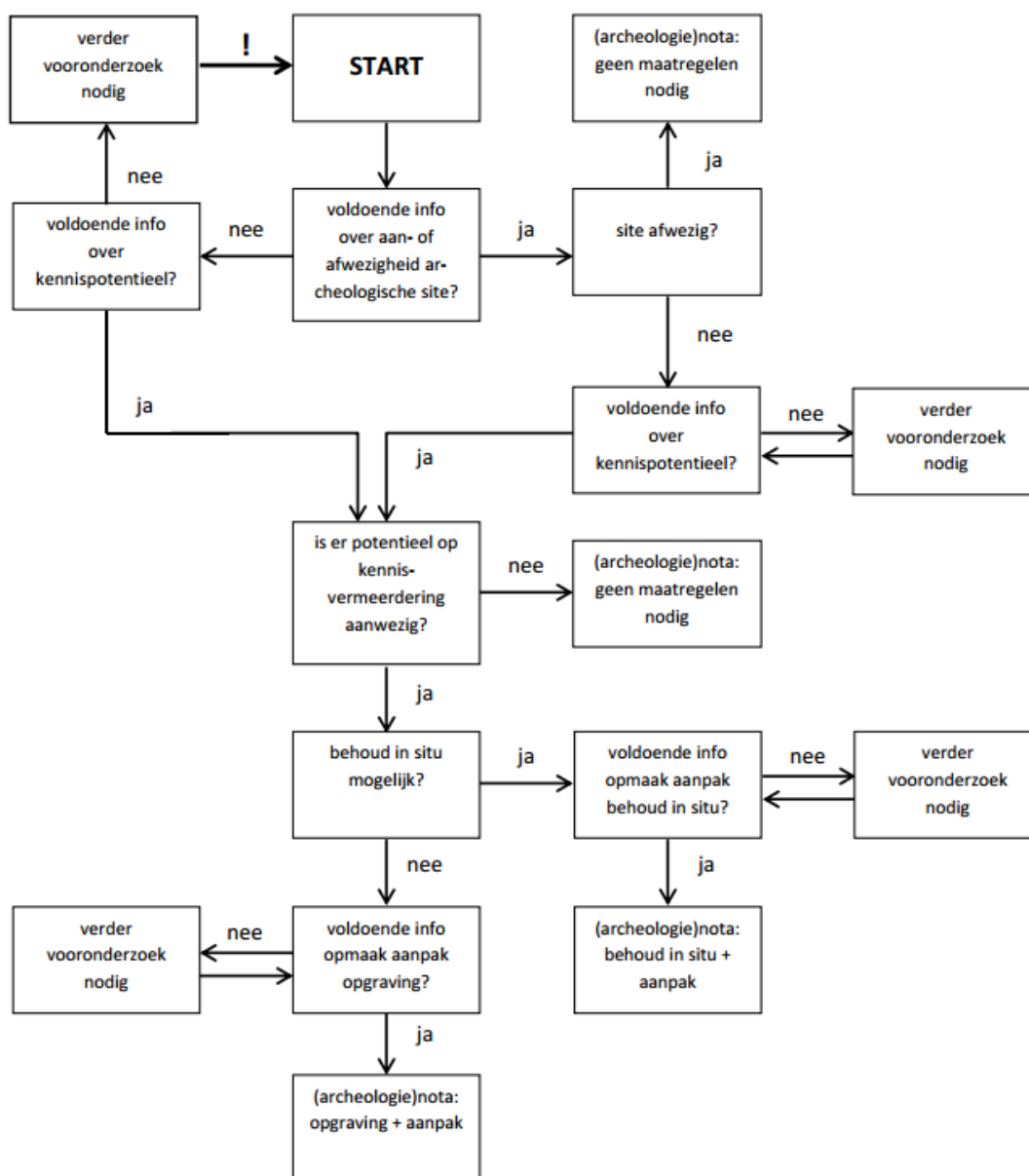
Een tweede vindplaats – die zich over heel het onderzoeksterrein uitstrekt - wordt geassocieerd met het middeleeuwse Koksijde. De huidige kennis over het oude Koksijde is bijzonder gering en beperkt zich tot enkele nauwelijks gedocumenteerde archeologische vondsten. De archeologische resten op de middeleeuwse vindplaats zijn dan ook uniek en bezitten een bijzonder hoog potentieel op lokale en regionale kennisvermeerdering.

1.5 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Volgens de *Code van Goede Praktijk* paragraaf 5.2. dient na elke fase van het vooronderzoek (in deze het bureauonderzoek) te worden afgewogen of verder archeologisch vooronderzoek noodzakelijk is. Bij deze afweging kan men beroep doen op een beslissingsboom. Voor de voorliggende archeologienota komt men tot volgende conclusie:

- Voldoende info aanwezigheid site: ja (zie hierboven).
- Site aanwezig: ja.
- Voldoende info over kennispotentieel: ja (zie hierboven).
- Potentieel kennisvermeerdering aanwezig: ja (zie hierboven).
- Behoud in situ mogelijk: neen, de geplande werken zijn noodzakelijk, locatiespecifiek en bedreigen de aanwezige archeologische site.
- Voldoende info voor Plan van Aanpak opgraving: ja.

Gevolg: **einde van het vooronderzoek, resultaat: archeologienota met PvM opgraving.**

Figuur 4: Beslissingsboom voor verdere archeologisch vooronderzoek.⁶

1.6 Bepaling van maatregelen

Mogelijkheden behoud in situ

De geplande bodemingrepen verstoren zeker archeologisch waardevolle restanten. Deze bodemingrepen zijn echter plaats specifiek en essentieel binnen de uitvoer van de beoogde bouwwerkzaamheden. De bodemingrepen kunnen met andere woorden niet verplaatst of geannuleerd worden. Behoud *in situ* van de vindplaatsen is bijgevolg uitgesloten. Er moet worden overgegaan op een andere wijze van de realisatie van de kenniswinst van de vindplaats.

⁶ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016, fig.3.

Realisatie potentieel op kenniswinst vindplaats

De realisatie van het potentieel op kenniswinst bij de vindplaats kan niet bekomen worden door een verdere uitwerking van de reeds aangelegde archeologische ensembles. Enkel een bijkomend archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem kan het volledige potentieel van het bodemarchief aan het licht brengen en de kenniswinst die dit potentieel met zich meebrengt realiseren.

Keuze en motivatie onderzoeksmethode

Aangezien het vooronderzoek op basis van het Verslag van Resultaten volledig kan beschouwd worden, dienen de aanwezige archeologische resten aan de hand van een opgraving onderzocht worden. De te volgen bepalingen van maatregelen worden ingegeven door de resultaten van het vooronderzoek en de impact van de geplande bodemingrepen:

- *Opgravingen*

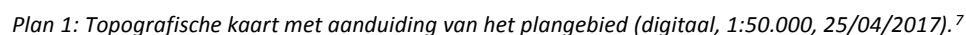
Een eerste advieszone voor vervolgonderzoek richt zich naar de locaties van de funderingssokkels van het toekomstige winkelpand. Aan de zuidwestelijke en zuidoostelijke flank van het pand worden deze sokkels in een ergens patroon ingeplant. Deze locaties dienen volledig vlakdekkend en stratigrafisch te worden opgegraven. De locatie van enkele aanliggende watercisternes wordt ook opgenomen in de advieszone. Voor het overige bevinden de funderingssokkels zich ter hoogte van de wanden van het toekomstige winkelpand. Ter hoogte van deze sokkels bestaat de advieszone uit een aaneengesloten opgravingsleuf met op de bodem een breedte van 4 m.

Een tweede advieszone richt zich op het parkeerterrein. De ingrepen op het parkeerterrein zijn echter beperkt in diepte (ca. 1.00 m –mv) en oppervlakte. Toch dienen deze zones – gezien de waarde van de vindplaatsen – ook onderzocht te worden. De opgravingen beperken zich in diepte echter tot de diepte van de geplande ingrepen + een buffer van 30 cm, hetgeen een concrete opgravingsdiepte van 1.30 m – mv inhoudt. De breedte van deze ingrepen is nooit meer dan 1.50 m. De opgravingen omvatten dan ook steeds een sleuf die één kraanbak breed is (1.80 m).

2 Programma van maatregelen

2.1 Administratieve gegevens

Naam site:	Gent, Sint-Elisabethbegijnhof		
Ligging:	Begijnhofdries 25-32, Edmond Boonenstraat 2-6, Hippoliet Lammensstraat 2-4, Gent, Gent, Oost-Vlaanderen		
Kadaster:	Gent, Afdeling GENT 15, Sectie F, Perceelnummers 2653A, 2650A, 2650C, 2650D		
Lambertcoördinaten (EPSG:31370):	Noordwest:	x: 103881,38	y: 194326,11
	Noordoost:	x: 103927,75	y: 194316,01
	Zuidwest:	x: 103920,98	y: 194290,85
	Zuidoost:	x: 103876,60	y: 194300,05

BAAC Vlaanderen

Plan 2: kadasterkaart met aanduiding van het plangebied (digitaal, 1:1, 24/05/2017).⁸

⁸ AGIV 2017b

2.2 Afbakening onderzoekszones

Opgravingen

Onderzoekszone 1: Winkelpand (rood)

De eerste advieszone voor vervolgonderzoek richt zich naar de locaties van de funderingssokkels van het toekomstige winkelpand. Aan de zuidwestelijke en zuidoostelijke flank van het pand worden deze sokkels in een ergens patroon ingeplant. Deze locaties dienen volledig vlakdekkend en stratigrafisch te worden opgegraven. De locatie van enkele aanliggende watercisternes wordt ook opgenomen in de advieszone. Voor het overige bevinden de funderingssokkels zich ter hoogte van de wanden van het toekomstige winkelpand. Ter hoogte van deze sokkels bestaat de advieszone uit een aaneengesloten opgravingsleuf.

Het waardevolle middeleeuwse niveau bevindt zich tussen 1.00 m en 2.10 m onder het maaiveld. Ter hoogte van WP2 en WP3 bestond dit niveau uit twee lagen, gescheiden door duinafzettingen. Gezien de impact van de toekomstige bodemingrepen is het essentieel dat dit occupationiveau volledig wordt opgegraven. Uit de profielopnamen blijft dat de (natuurlijke) afzettingen onder dit niveau archeologisch niet relevant zijn. De opgraving dient zich met andere woorden te richten naar de volledige archeologisch relevante sequentie van de bodemopbouw.

De stratigrafische opgraving richt zich naar alle archeologische niveaus. Tijdens het proefputtenonderzoek werden twee dergelijke niveaus aangetroffen – een niveau uit de nieuwe tijden (ca. 60 cm – 100 cm –mv) en een niveau uit de volle en late middeleeuwen (ca. 100 cm - 210 cm –mv). Dit laatste niveau bestond lokaal uit twee lagen. Gezien de complexiteit van de bodemopbouw binnen het onderzoeksterrein – verschillende fasen van duinaangroei – valt niet uit te sluiten dat er tijdens de opgraving nog meer relevante archeologische niveaus aan het licht komen.

Drie funderingssokkels bevinden zich geïsoleerd centraal in het winkelpand. De impact van de aanleg van deze sokkels wordt eerder beperkt ingeschat, net als de kenniswinst bij verder onderzoek binnen de kaders van de geplande ingreep (onderzoek naar een geïsoleerde locatie met erg beperkte omvang). Hier wordt geen verder onderzoek geadviseerd.

- Oppervlakte advieszone: 2.550 m².
- Diepte opgraving: de volledige archeologisch relevante sequentie van de bodemopbouw. Wanneer men rekening houdt met de resultaten van het vooronderzoek bevindt de onderzijde van de archeologisch relevante sequentie van de bodemopbouw zich net onder het middeleeuwse occupationiveau (ca. 2.10 m –mv).
- Opgravingsvlakken: minstens twee archeologische niveaus (waarbij het middeleeuwse niveau lokaal uit een complex van meerdere lagen bestaat). Gezien de complexiteit van de bodemopbouw mogelijk meer.

Onderzoekszone 2: parkeerterrein (blauw)

Een tweede advieszone richt zich op het parkeerterrein. De ingrepen op het parkeerterrein zijn echter beperkt in diepte (ca. 1.00 m –mv) en oppervlakte. Toch dienen deze zones – gezien de waarde van de vindplaatsen – ook onderzocht te worden. De opgravingen beperken zich in diepte echter tot de diepte van de geplande ingrepen + een buffer van 30 cm, hetgeen een concrete opgravingsdiepte van 1.30 m – mv inhoudt. De breedte van deze ingrepen is nooit meer dan 1.50 m. De opgravingen omvatten dan ook steeds een sleuf die één kraanbak breed is (1.80 m).

De stratigrafische opgraving richt zich naar alle archeologische niveaus tot op een diepte van 1.30 m - mv. Tijdens het proefputtenonderzoek werd tot deze diepte één archeologisch niveau aangetroffen (17e -18e eeuw, ca. 60 cm – 100 cm -mv) Gezien de complexiteit van de bodemopbouw binnen het onderzoeksterrein – verschillende fasen van duinaangroei – valt niet uit te sluiten dat er tijdens de opgraving nog meer relevante archeologische niveaus aan het licht komen.

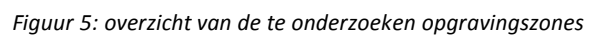
De opgraving richt zich concreet naar volgende bodemingrepen:

- **Aanleg infiltratiebekkens:** op de parking worden 5 infiltratiebekkens aangelegd. Deze bestaan uit een rij aaneengesloten infiltratiecontainers. Deze zijn ongeveer 1.50 m bij 1.00 m bij 1.00 m groot. De infiltratiebekkens kennen een variabele lengte. In totaal hebben de bekkens een lengte van 182 m, hetgeen een oppervlakte van ca. 360 m² inhoudt.
- **Aanleg nutsleidingen en elektriciteitskabels:** Op drie locaties doorkruisen clusters nutsleidingen en elektriciteitskabels het parkeerterrein. Deze worden aangelegd in een schacht van ca. 1.50 m breed en 1.00 m diep. In totaal hebben de bekkens een lengte van 185 m, hetgeen een oppervlakte van ca. 360 m² inhoudt.

Een bestaand bekken en de heraanleg van de parking houden geen ingrepen in die de waardevolle vindplaatsen bedreigen.

Technische gegevens:

- Oppervlakte advieszone: 720 m².
- Diepte opgraving: tot de diepte van de geplande ingrepen + een buffer van 30 cm, , hetgeen een concrete opgravingsdiepte van 1.30 m – mv inhoudt.
- Opgravingsvlakken: minstens één archeologisch niveau. Gezien de complexiteit van de bodemopbouw mogelijk meer.

2.3 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Bodem en paleolandschap (indien de natuurlijke bodem bereikt wordt):

- Op welke hoogte bevindt zich de natuurlijke bodem?
- Hoeveel verschillende lagen zijn er te onderscheiden (stratigrafie)? Welke zijn de waargenomen horizonten in de bodem, beschrijving + duiding?
- Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?
- Op welke hoogte bevindt zich de natuurlijke bodem?
- Wat is de datering en samenstelling van de aangetroffen lagen?
- Wat is de relatie tussen de bodem, de landschappelijke context en de archeologische sporen?
- Wat was de algemene evolutie van de duinaangroei ter hoogte van het onderzoeksterrein? Kan deze evolutie gedateerd worden?
- Wat was de paleolandschappelijke context van het onderzoeksterrein voor het ontstaan van het middeleeuwse Koksijde? Hoe passen deze gegevens binnen de kennis over het ontstaan en de evolutie van de kustvlakte?
- Wat was de paleolandschappelijke context van het onderzoeksterrein tijdens het bestaan van het middeleeuwse Koksijde?
- Zijn er aanwijzingen voor de rol die de duinaangroei speelde bij het verdwijnen van het middeleeuwse Koksijde?

Sporen en structuren algemeen

- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving. Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen? Hoe is de bewaringstoestand van de sporen? Wat is de relatie tussen de bodem en de archeologische sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten? Zo ja, hoeveel niveaus zijn te onderscheiden? Wat is de omvang? Komen oversnijdingen voor? Wat is het geschatte aantal individuen?
- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?
- Wat is de vastgestelde bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?
- Hoe staan de sporen in verband met het aanwezige bouwkundig en/of landschappelijk erfgoed?

Het onderzoeksterrein voor het ontstaan van het middeleeuwse Koksijde

- Zijn er sporen of structuren aangetroffen uit de periode voor het ontstaan van het middeleeuwse Koksijde?
- Hoe was het terrein toen ingericht en geëxploiteerd?
- Wat was de functie van het terrein destijds?
- Zijn er aanwijzingen over welke invloed die de naburige Ter Duinenabdij (vanaf vroege 12^e eeuw) destijds uitoefende op het onderzoeksterrein?
- Zijn er aanwijzingen voor kenmerken van het toenmalige terrein die het aantrekkelijk maakten voor de inplanting van het later middeleeuwse Koksijde?

Middeleeuws Koksijde

- Hoe passen de onderzoeksresultaten binnen de huidige – erg beperkte – kennis over het middeleeuwse Koksijde?
- Kunnen er aan de hand van de onderzoeksresultaten uitspraken worden gedaan over de ruimtelijke extensie en inrichting van het middeleeuwse Koksijde?
- Kan de evolutie (ruimtelijk, functioneel, chronologisch) van het middeleeuwse Koksijde gereconstrueerd worden?
- Mogelijk ligt het onderzoeksterrein in de onmiddellijke omgeving van de parochiekerk van middeleeuws Koksijde. Zijn hier aanwijzingen van te vinden?
- Zijn er aanwijzingen over welke invloed die de naburige Ter Duinenabdij uitoefende op het het middeleeuwse Koksijde?
- Kan de traditionele visie op het verlaten van middeleeuws Koksijde bevestigd, weerlegt of genuanceerd worden a.h.v. de onderzoeksresultaten?

17^e eeuwse Koksijde

- Hoe passen de onderzoeksresultaten binnen de huidige – erg beperkte – kennis over het 17^e eeuwse Koksijde?
- Kunnen er aan de hand van de onderzoeksresultaten uitspraken worden gedaan over de ruimtelijke extensie en inrichting van het 17^e eeuwse Koksijde?
- Kan de evolutie (ruimtelijk, functioneel, chronologisch) van het 17^e eeuwse Koksijde gereconstrueerd worden?
- Mogelijk ligt het onderzoeksterrein in de onmiddellijke omgeving van de parochiekerk van 17^e eeuwse Koksijde. Zijn hier aanwijzingen van te vinden?
- Zijn er aanwijzingen over welke invloed die de naburige Ter Duinenabdij uitoefende op het het 17^e eeuwse Koksijde?
- Kan de traditionele visie op het verlaten van het 17^e eeuwse s Koksijde bevestigd, weerlegt of genuanceerd worden a.h.v. de onderzoeksresultaten?

2.4 Onderzoeksstrategie en -, -methode en -technieken

In volgende paragraaf wordt de aangewezen onderzoekstrategie, -methode en -technieken toegelicht. De locatie van het onderzoek werd reeds bepaald in bovenstaande paragraaf.

2.4.1 Opgravingen

Algemene onderzoeksstrategie en methode

Het geadviseerde onderzoek wordt beschouwd als *opgravingen van sites met complexe verticale stratigrafie*. Voor de uitvoer het veldwerk wordt uitgegaan van de methode zoals voorgeschreven in dit programma van maatregelen en de Code Goede Praktijk.

Het veldwerk wordt dermate georganiseerd dat er efficiënt en wetenschappelijk verantwoord wordt opgegraven. Er wordt gestreefd naar een maximale afstemming van kranen en grondverzet enerzijds en opgravingsploeg(en) anderzijds. Opongelegde opgravingsvlakken mogen niet betreden worden met de kraan en/of ander zwaar materieel. De graafmachine die gebruikt wordt voor het aanleggen van de werkputten en opgravingsvlakken is van een type dat toelaat zowel de horizontale vlakken aan te leggen als de stratigrafie te volgen en dat geen schade toebrengt aan de aangetroffen sporen. De graafbak heeft geen tanden.

De afgraving tot het eerste opgravingsvlak gebeurt machinaal. De overige verdiepingen gebeuren handmatig, behalve het verwijderen van puinpakketten, natuurlijke afzettingen en uniforme ophogingslagen. Omvangrijke sporen worden slechts gecoupeerd of in diepteniveaus opgegraven tot op het volgende vlak, en pas verder gecoupeerd of in diepteniveaus opgegraven na het aanleggen en registreren van dat volgende vlak.

De diepte van de opgravingsputten werd hierboven reeds aangegeven.⁹ De opgravingsputten worden aangelegd met een opgravingsvlak per archeologisch relevant niveau om een zicht te krijgen op de verticale stratigrafische opbouw van de te onderzoeken zones. De diepte van de aan te leggen vlakken wordt bepaald tijdens het veldwerk zelf en de ervaring van de veldwerkleider. Na het opgraven van elk vlak wordt geverifieerd, op basis van de vaststellingen uit de putwanden en door middel van lokale verdiepingen van het opgravingsvlak, of er zich dieperliggende niveaus met archeologische sporen of vondsten voordoen. In voorkomend geval wordt een nieuw opgravingsvlak aangelegd en onderzocht. Indien de diepte van de opgravingsput de natuurlijke ondergrond in stratigrafisch primaire positie niet bereikt, worden per proefput enkele boringen of sonderingen tot in de natuurlijke ondergrond in stratigrafisch primaire positie geplaatst om de stratigrafie in kaart te brengen. De sporen moeten telkens tot verstoringsdiepte worden opgegraven.

Voor de specifieke vereisten waaraan de opgraving dient te voldoen wordt verwezen naar Hoofdstuk 14, 15 & 17 in de Code van Goede Praktijk. Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk hoofdstuk 23.

Afbakening onderzoekszones (oppervlakte en diepte)

Zie hierboven.

Technische beperkingen en werkveiligheid

Bij de uitvoer van het onderzoek dient rekening te worden gehouden met de verwachte diepte van de opgraving (in onderzoekszone 1 ca. 2.10 m –mv). Tijdens het onderzoek worden alle geldende veiligheidsvoorschriften op de lopende of toekomstige bouwwerf. Voor de start van het onderzoek

⁹ Zie 2.2 Afbakening onderzoekszones.

neemt de veldwerkleider contact op met de werfverantwoordelijke voor de opmaak van gepaste bijkomende veiligheidsmaatregelen.

Het onderzoek dringt dieper door in de bodem dan de natuurlijke grondwatertafel. In functie van een toereikende en efficiënte omgang met het waardevolle archeologische erfgoed en in functie van de werfveiligheid, dient de volledige onderzoekszone bemaald te worden.

Sloopwerken bestaande bebouwing

Binnen de advieszones kan de geplande sloop van de bestaande gebouwen tot op het niveau van het huidige maaiveld doorgaan zonder archeologische begeleiding. De sloop van bouwelementen onder het huidige maaiveld – concreet gaat het om de funderingspalen van het bestaande winkelpand – behoort tot het archeologisch vervolgonderzoek. Buiten de advieszone kunnen sloopwerken uiteraard zonder enige beperking uitgevoerd worden.

Archeologische niveaus

Van elke werkput wordt het lengteprofiel gedocumenteerd. Deze profielen worden opgeschoond voor zover de veiligheid en stabiliteit dit toelaten, gefotografeerd (voorzien van profielnummer, sleufnummer, noordpijl en schaal), ingetekend op schaal 1:20 en beschreven. Desgewenst worden bijkomende maatregelen genomen om de veiligheid en stabiliteit te verzekeren. Bij elk profiel wordt de absolute hoogte van het maaiveld genomen en op plan aangebracht.

Indien er sprake is van meerdere potentiële archeologische niveaus, wordt elk niveau apart opgegraven. Wanneer archeologisch relevante sporen worden aangetroffen, worden deze gedocumenteerd volgens de methoden opgelegd in de Code Goede Praktijk. Indien een spoor zich tegen de putwand bevindt, wordt het werkputprofiel opgeschoond om de relatie tussen het spoor en de bodemhorizonten te registreren. Er wordt dagelijks voorzien in een volledige opmeting van werkputten en sporen. Dit betekent dat er dagelijks een recent en aangevuld grondplan beschikbaar is, dat op elk moment aangeleverd kan worden.

Spoorregistratie

Er wordt dagelijks voorzien in een volledige opmeting van werkputten en sporen. Dit betekent dat een recent en aangevuld grondplan beschikbaar is.

Omvangrijke sporen worden slechts gecoupeerd of in diepteniveaus opgegraven tot op het volgende vlak, en pas verder gecoupeerd of in diepteniveaus opgegraven na het aanleggen en registreren van dat volgende vlak. Bij het aanleggen van diepere opgravingsvlakken worden geen sporen uit het hoger liggende vlak ongedocumenteerd weggegraven. Gebouwde archeologische structuren worden niet uitgedroogd tenzij dit noodzakelijk is voor het verder onderzoek.

Vondsten

Vondsten worden gescheiden ingezameld per spoor en per vondstcategorie. Bij het met de hand inzamelen van vondsten wordt compleetheid nagestreefd. Een uitzondering op de regel dat alle vondsten worden ingezameld, met name door het niet inzamelen of selectief inzamelen van bepaalde vondsten of vondstcategorieën, kan gemaakt worden op basis van de vondstendensiteit of -aard, en de vraagstellingen uit de bekrachtigde archeologienota, de bekrachtigde nota, de toelating, of de voorwaarden bij deze drie. Ingezamelde vondsten worden nooit op het terrein achtergelaten.

Specifieke sporen, sporencombinaties en archeologische structuren

- Gebouwde archeologische structuren: zie bepalingen CGP 15.8.1. Gebouwde archeologische structuren, zowel in geologisch als in biologisch materiaal, worden op dusdanige wijze onderzocht en geregistreerd dat constructie, fasering, materiaalgebruik, afwerking en bouwtechniek duidelijk zijn. Wanneer nuttig worden stalen voor natuurwetenschappelijke analyse genomen. Deze houden rekening met de onderscheiden constructiefases en worden aangeduid op het plan of aanzichttekening van de constructiefase.
- Sporen met menselijke resten en inhumatiegraven: zie bepalingen CGP 15.8.4. De menselijke resten en de bijhorende sporen en vondsten worden geregistreerd door middel van digitale foto's (zo loodrecht mogelijk op het opgravingsvlak) met duidelijk zichtbare topografisch verankerde merktekens die in een digitaal plan verschaald worden. Er worden na opschonen detailfoto's genomen van de handen, voeten, hoofd en nekwervels (na het wegnemen van de onderkaak). Pathologische aandoeningen en vreemde inclusies in de sporen met menselijke resten worden in detail gefotografeerd en gedocumenteerd.

De inhumatiegraven worden tijdens het veldwerk beschreven aan de hand van skeletformulieren. De Code van Goede Praktijk bevat hiervoor een modelformulier, dat gebruikt moet worden voor de registratie van de gegevens over menselijke resten en het graftype.

Alle skeletten of delen van skeletten worden, wanneer mogelijk per onderscheiden individu, geborgen in geschikte verpakkingen, waarbij de resten van de linker- en rechterhand en van de linker- en rechtervoet in een aparte verpakking bij het skelet worden bijgehouden. Als de bewaringstoestand van het skeletmateriaal dit niet toelaat, wordt er overlegd met de conservator en de fysisch antropoloog over een aangepaste wijze van berging. Elk onderscheiden individu krijgt een afzonderlijk vondstnummer.

Voor menselijk beendermateriaal dat buiten stratigrafisch primaire positie niet-intentioneel werd bijgezet, moet geen skeletformulier ingevuld worden en dit beendermateriaal moet niet gedetailleerd geregistreerd worden. Het beendermateriaal wordt wel ingezameld zoals een gewone vondst.

Metaaldetectie

Sporen waarbij de metaaldetector een signaal geeft, worden aangeduid in de sporenlijst. Metaalvondsten worden enkel ingezameld als zij zich aan het vlak bevinden of als ze zich in een spoor bevinden dat gecoupeerd wordt. Ingezamelde vondsten worden op plan gezet met vondstnummer en de code Md. Ingezamelde metaalvondsten worden beschermd tegen degradatie van het materiaal.

Onderzoek en registratie duinlichaam: profielregistratie

Voor het onderzoek naar het duinlichaam wordt minstens één volledig lengteprofiel en één volledig breedteprofiel aangelegd ter hoogte van het winkelpand. In de parkeerzone wordt per sleuf om de 20 m een referentieprofiel aangelegd (minstens 2 per sleuf). Bij de registratie en bemonstering van deze profielen gelden volgende bepalingen:

- Binnen de profielen worden alle afzettingen onderzocht naar vondstmateriaal.
- Van relevante afzettingen wordt een bulkmonster ingezameld.

- De aardkundige en de veldwerkleider kiezen een aangewezen locatie voor het bemonsteren van een bodemsequentie voor OSL-datering. Dit houdt in: vier elkaar chronologisch opvolgende en archeologisch relevante lagen worden bemonsterd. Dergelijke sequentiebemonsteringen laten a.h.v. statistische vergelijkingen een zeer accurate datering van de afzettingen toe.
- Relevante afzettingen worden bemonsterd voor een sedimentologische analyse. Dergelijke analyse kan meer inzicht geven in de genese van de afzettingen. In eerste instantie kan een korrelgrootteanalyse uitwijzen wat de sedimentatieomstandigheden bij het ontstaan van bepaalde lagen waren (stuifzand, antropogene afzetting, ...). Een analyse van het humusgehalte kan meer leren over landschappelijke omstandigheden tijdens de afzetting van pakketten. Ook een analyse van het kalkgehalte kan meer leren over de genese en sedimentatieomstandigheden van bepaalde pakketten.
- Kleiige lagen met een mogelijk antropogene genese (bouwrijp maken dynamische terreinen), worden bemonsterd voor slijpplaatjesonderzoek.

2.4.2 Natuurwetenschappelijk onderzoek

De onderzoeksstrategie omvat tevens een voorstel voor staalname, met speciale aandacht voor de hierboven besproken bewoning en eventuele leeflaag. Zo worden onder meer volgende staalnames ten sterkste geadviseerd:

Algemeen

- Macrobotanische waardering: 10 VH
- Macrobotanische analyse: 5 VH
- Waardering pollenanalyse: 10 VH
- Pollenanalyse: 5 VH
- ¹⁴C-datering sporen/leeflaag: VH 5
- Dendrochronologische datering van eventueel constructiehout: 5 VH
- Identificatie natuursteen: 2 VH (werkdagen)
- Analyse dierlijk botmateriaal: 2 VH (werkdagen)

Duinlichaam en paleolandschap

- Slijpplaatjes analyse: 3 VH
- Sedimentanalyse: 10 VH
- OSL-datering: 4 VH
- Determinatie schelpen: 3 VH

Grafveld

- Onderzoek inhumatiegraven: 20 VH

Conservatie

Stelpost: maximaal € 5.000.

De veldwerkleider beslist op welke manier de staalname wordt aangepakt en of het nodig is een natuurwetenschapper te betrekken, hierbij rekening houdend met het beantwoorden van de onderzoeksvragen. Hoofdstuk 20 in de Code Goede Praktijk bespreekt uitvoerig het natuurwetenschappelijk onderzoek bij opgravingen. Voor de bemonsteringsstrategie wordt verwezen naar hoofdstuk 20.3 van de Code Goede Praktijk.

Ook het assessment van de staalnames gebeurt volgens de Code van Goede Praktijk. De relevante stalen worden bepaald na advies van de gespecialiseerde laboratoria, rekening houdend met het beantwoorden van de onderzoeksvragen.

2.4.3. Voorziene afwijkingen van de CGP en de algemene bepalingen onderzoekstechnieken en specifieke methode

De uitvoering van alle werkzaamheden op het terrein dienen te gebeuren volgens de *Code Goede Praktijk*, eventueel aangevuld met bijkomende maatregelen indien de sporen en/of vondsten daartoe aanleiding geven. Er zijn geen afwijkingen ten aanzien van de *Code Goede Praktijk* voorzien. Indien door omstandigheden toch wordt afgeweken van de *Code Goede Praktijk*, dient dit gemotiveerd te worden in het archeologierapport en het eindverslag van de opgraving en werfbegeleiding.

2.5 Beoordelingscriteria onderzoeksdoelstellingen

Het onderzoeksdoel kan als bereikt worden beschouwd indien op alle hoger geformuleerde onderzoeksvragen een relevant antwoord kan worden gegeven en de resultaten van het onderzoek kunnen worden gekaderd in het bredere historische en archeologische kennis over de omgeving. Indien bij het veldwerk van de voorgestelde methode wordt afgeweken, op basis van de bekomen inzichten tijdens de uitvoering van het onderzoek, wordt dit beschreven en verantwoord in de rapportering.

2.6 Technische kaders vervolgonderzoek: termijn, begroting en personeel

2.6.1 Termijn

De veldwerkfase wordt geraamd op 20 werkdagen. Hierbij wordt het aanleggen, documenteren en afwerken van de opgravingszones (citernes en vloeren) gerekend. Bij het veldwerk wordt uitgegaan van een personeelsbezetting bestaande uit één veldwerkleider, een assistent-archeoloog en een veldmedewerker.

Voor de verwerking, assessment van de resultaten en rapportage wordt minimaal de veldwerkleider ingezet. Hiervoor worden 40 werkdagen voorzien. Het tijdsbestek nodig voor waardering en analyse van de natuurwetenschappelijke onderzoeken zijn hierbij niet opgenomen.

2.6.2 Begroting (raming)

In combinatie met **de technische uitwerking en het schrijven van de rapportage** worden de kosten hiervoor geraamd op ca. € 60.700 ex. BTW. De prijs omvat voorbereiding (melding start onderzoek, startoverleg), administratie, landmeting, graafwerk (enkel werkputten buiten), archeologische registratie, rapportage. Expliciet niet inbegrepen zijn de werfvoorzieningen (keet, toilet, container, afsluiting, ..) en het graafwerk voor het verwijderen van de vloeren binnen.

Een overzicht van de geraamde kostprijs voor de vermoedelijk hoeveelheden van **het natuurwetenschappelijk onderzoek** (maximale kostprijs, elk onderzoek omvat eerst een waardering, waarna beslist wordt of er wordt overgegaan op een volwaardige analyse). De noodzaak van het aanwenden van deze stelposten gebeurt na uitvoering van het veldwerk en in functie van de onderzoeksvragen.

Waarderingen en analyses	Vermoedelijke hoeveelheden	Prijs/stuk	Totaal (ex. BTW)
Macroresten waardering	10	€ 200	€ 2.000
Macroresten analyse	5	€ 1.250	€ 6.250
Pollenonderzoek waardering	10	€ 200	€ 2.000
Pollenonderzoek analyse	5	€ 1.000	€ 500
C14 datering analyse	5	€ 450	€ 2.000
Dendrochronologie waardering	10	€ 50	€ 500
Dendrochronologie analyse	5	€ 150	€ 750
Identificatie natuursteen	2	€ 300	€ 600
Analyse dierlijk botmateriaal	2	€ 300	€ 600
Analyse slijpplaatjes	3	€ 800	€ 2.400
Sedimentanalyse	10	€ 200	€ 1000

OSL-datering	4	€ 1.000	€ 4.000
Determinatie schelpen	3	€ 250	€ 750
Inhumatiegraven	20	€ 500	€ 10.000
Totaal			€ 33.450

Voor de eventuele uitwerking van monsters die niet hierboven vermeld staan, voorzien we een extra stelpost van 10% bovenop de voorziening voor natuurwetenschappelijk onderzoek (dus: € 3.345,00).

Conservatie

Stelpost: maximaal € 5.000.

2.6.3 Personeel

- Het team dat verantwoordelijk is voor de uitvoering van het archeologisch onderzoek wordt geleid door een veldwerkleider. De veldwerkleider dient minstens 240 werkdagen opgravingservaring te hebben op middeleeuwse sites in Vlaanderen. Daarnaast heeft de veldwerkleider aantoonbare ervaring met archeologisch onderzoek in de kustpolders (5 referentieprojecten) en aantoonbare ervaring met archeologisch onderzoek in de kustduinen (5 referentieprojecten).
- De veldwerkleider wordt bijgestaan door één assistent-archeoloog die beschikt over het diploma zoals omschreven in het archeologiebesluit en beschikt minstens over 240 werkdagen opgravingservaring, waarvan minstens 120 werkdagen opgravingservaring op middeleeuwse sites in Vlaanderen.
- Het paleolandschappelijk en bodemkundig onderzoek wordt uitgevoerd door een aardkundige. Deze heeft aantoonbare ervaring met aardkundig onderzoek in de kustpolders (5 referentieprojecten) en aantoonbare ervaring met aardkundig onderzoek in de kustduinen (5 referentieprojecten)

2.7 Omgang en conservatie archeologisch ensemble

Vergaarde data en vondsten, het archeologisch ensemble, blijven ten alle tijden eigendom van de opdrachtgever. Na onderzoek kan dit ensemble opgenomen worden door een erkend erfgoeddepot, indien dit voor de regio aanwezig is. Dit in overeenkomst met de opdrachtgever.

2.8 Randvoorwaarden

Het programma van maatregelen waarborgt een gedegen omgang met het waardevol archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksterrein. Elke bodemingreep voor de uitvoer van het archeologisch onderzoek voorgeschreven in het programma van maatregelen of buiten hierboven vastgelegde maatregelen worden gezien als een inbreuk tegen het Onroerenderfgoeddecreet. Elke overtreding tegen het onroerend erfgoed wordt gesanctioneerd volgens Art. 11.2.1 – Art. 11.2.6 van het Onroerenderfgoeddecreet.

3 Lijst met figuren

Figuur 1: Het adellijke hof met Eigenkirche van Zoutenaai (Veurne). Mogelijk kende het oudste Koksijde – Symonis Capella – een gelijkaardige nederzettingsstructuur.	4
Figuur 2: De verschuiving van de dorpskern van Coxyde naar de huidige locatie, na overstuiving van de vorige dorpskern door de Galloper.	5
Figuur 3: Koksijde voor en na de overstuiving, met aanduiding van de dorpskern (situatie in 1645 en 1709).....	6
Figuur 4: Beslissingsboom voor verdere archeologisch vooronderzoek.	9
Figuur 5: overzicht van de te onderzoeken opgravingszones	16

4 Bibliografie

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2016. *Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 2.0)*, Brussel.